

Warszawa, 14 października 2016 r.

Szanowny Pan

Karol Kościński
Dyrektor Departamentu Własności Intelektualnej i Mediów
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Stanowisko Fundacji Startup Poland w konsultacjach dot. propozycji modernizacji prawa autorskiego przedstawionych przez Komisję Europejską 14 września br.

Szanowny Panie Dyrektorze,

W związku z prowadzonymi przez Departament Własności Intelektualnej i Mediów konsultacjami dotyczącymi propozycji modernizacji prawa autorskiego przedstawionych przez Komisję Europejską w dniu 14 września br., Fundacja Startup Poland chciałby przedstawić swoje wstępne stanowisko w tym zakresie.

Fundacja Startup Poland reprezentuje środowisko innowacyjnych przedsiębiorców, którzy chcą być motorem wzrostu polskiej gospodarki. Łączy nas entuzjazm i zapał do pracy. Wielu z członków Startup Poland stworzyło od postaw firmy, które odniosły sukces w Polsce i za granic dzięki twórczym i niestandardowym pomysłom, a także wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Zależy nam na cyfrowej rewolucji i wierzymy, że ma ona głęboki wpływ na wszystkie dziedziny naszego życia. Dlatego też Startup Poland aktywnie angażuje się w temat Jednolitego Rynku Cyfrowego odkąd tylko Komisja Europejska ogłosiła swój komunikat na ten temat na początku maja zeszłego roku. Podzielamy i odczuwamy potrzebę zbudowania ram prawnych oddających transgraniczność Internetu. W Unii Europejskiej mamy aktualnie do czynienia ze swoistym patchworkiem przepisów prawnych z 28 krajów członkowskich, który powoduje niepewność i brak zaufania użytkowników do sieci. "Patchwork przepisów"

dotyczący użytkowników sieci ma również ogromny wpływ na prowadzenie działalności gospodarczej przez podmioty biznesowe, w tym startupy. Przy takiej fragmentacji przepisów prawa jaka ma obecnie miejsce, w zasadzie każdy startup chcący prowadzić działalność w Internecie i oferować swoje produkty/usługi na skalę ogólnoeuropejską lub nawet tylko oferujący je w skali krajowej, ale przez obecność w Internecie dający dostęp do siebie klientom czy partnerom biznesowym z innych krajów, powinien zatrudnić prawnika z każdego kraju UE i zbadać wszystkie systemy prawne krajów członkowskich UE w kontekście ich zgodności z podejmowaną działalnością startupową. Wyzwaniem jest dla nas zmiana tej sytuacji i zniesienie barier prawnych poprzez wsparcie dla stworzenia Jednolitego Rynku Cyfrowego według idei Komisji Europejskiej, który będzie obejmował również ujednoczenie przepisów związanych z prawem autorskim.

Obawiamy się jednak, że zaproponowany przez Komisję Europejską 14 września br. tekst Dyrektywy o prawach autorskich w Jednolitym Rynku Cyfrowym będzie miała niewielki wpływ na realizację celów Jednolitego Rynku Cyfrowego, tak istotnych dla przedsiębiorców działających w formie startupów, opierających swoją działalność na innowacyjności. Bardzo zależy nam na budowaniu regulacji prawnych stwarzających warunki do tworzenia innowacji, prowadzenia badań i wzmacniających konkurencyjność startupów. Z uwagi na wskazane w projekcie Dyrektywy zapisy w szczególności dotyczące „text and data mining” (art. 3), brak wyjątku panoramy, propozycje związane z prawami pokrewnymi dla wydawców, czy propozycje dotyczące posługiwania się treściami chronionymi przez dostawców usług społeczeństwa informacyjnego, istnieje ogromne niebezpieczeństwo, że Komisja Europejska utrudni działalność startupów w Europie.

Możliwość eksplorowania tekstów i danych w Internecie ma z perspektywy startupów ogromne znaczenie dla innowacji i rozwoju ich działalności gospodarczej. Przedstawiona w propozycji Dyrektywy treść art. 3 regulującego eksplorację tekstów i danych w Internecie, na podstawie którego wszelka komercyjna eksploracja tekstów i danych wymagać będzie licencji, spowoduje paraliż dla działalności ogromnej ilości startupów w Polsce i Europie, a także wykluczy startupy wchodzące na rynek, które w istotny sposób posiłkują się analizami danych przy opracowywaniu produktów cyfrowych. Przedstawiona w tym zakresie propozycja Komisji Europejskiej przesuwa ramy prawne w zdecydowanie złym dla startupów kierunku, nadając działaniom kluczowym dla funkcjonowania wielu startupów – które do tej pory były legalne, a aktualnie nie zostaną objęte zakresem wyjątku – status bezprawnych. O kluczowej dla działalności roli swobodnego dostępu i możliwości eksplorowania danych oraz tekstów w Internecie pisaliśmy już w Deklaracji Programowej Startup Poland¹, a w tym miejscu wyrażamy zaniepokojenie propozycją treści art. 3 projektu Dyrektywy, jako mogącego zablokować działalność startupów wykorzystujących dane chociażby przy opracowywaniu produktów cyfrowych, a nie mogących sobie pozwolić na ponoszenie kosztów operacyjnych. Takie rozwiązanie może spowodować masowe przenoszenie działalności polskich i europejskich startupów poza teren obowiązywania Dyrektywy.

Nasze zaniepokojenie i rozczarowanie wzbudza również brak wyjątku panoramy w przedstawionej propozycji Dyrektywy. Wprowadzenie wyjątku panoramy byłoby korzystne dla startupów i obiegu wiedzy w Internecie, która mogłaby być przez nich swobodnie użyczana, dając pewność, że podejmowane w tym zakresie działania są zgodne z prawem. Kwestia ta jest satysfakcjonująco dla startupów rozwiązana w Polsce, bowiem polskie prawo jest w tym zakresie dobrze zredagowane i w Polsce wolno publikować obiekty czy nawet zdjęcia dzieł sztuki, które da się sfotografować z miejsc publicznych. Zgodnie z polską ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 4 lutego 1994 r.: “ (...) wolno rozpowszechniać utwory wystawione na stałe na ogólnie dostępnych drogach, ulicach, placach lub w ogrodach, jednakże nie do tego samego użytku. Można korzystać z utworów w granicach dozwolonego użytku pod warunkiem wymienienia imienia i nazwiska twórcy oraz źródła. Podanie twórcy i źródła powinno uwzględniać istniejące możliwości. Twórcy nie przysługuje prawo do wynagrodzenia (...). Dozwolony użytek nie może naruszać normalnego korzystania z utworu lub godzić w słuszne interesy twórcy (...)”.

Naszym zdaniem polskie rozwiązanie powinno być powielone i należy wprowadzić do całego unijnego prawa autorskiego dozwolony użytek prawa panoramy, zarówno dla komercyjnego, jak i niekomercyjnego wykorzystania. Wprowadzenie prawa panoramy do regulacji prawnych przepisów wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej wydawało nam się oczywiste, bowiem wszyscy użytkownicy Internetu wiedzą, jak ważna jest możliwość wykorzystania obrazów obiektów umieszczonych w przestrzeni publicznej bez konieczności uzyskania zgody ich twórców lub właścicieli. Dla startupów dodatkowo oznacza ono chociażby możliwość wykorzystania zdjęć obiektów umieszczonych w przestrzeni publicznej bez dodatkowych zgód, opłat, wymogów formalnych, co jest istotne dla ich działalności.

Startup Poland opowiada się za wolnością panoramy, zarówno w wykorzystaniu komercyjnym, jak i niekomercyjnym i opowiada się za obligatoryjnym wprowadzeniem wyjątku panoramy w treści Dyrektywy. Zasadniczym argumentem dla takiego stanowiska jest trudność w określeniu, czy to co tworzy użytkownik ma charakter komercyjny, czy niekomercyjny w dzisiejszych czasach i przy dzisiejszej otwartości Internetu.

Ważnym dla nas są również propozycje zapisów art. 11 Dyrektywy związane z prawami pokrewnymi wydawców. Startup Poland opowiada się przeciwko wprowadzeniu dodatkowych – poza ochroną prawnoautorską dotyczącą konkretnej publikacji – uprawnień dla wydawców dotyczących dystrybucji tej publikacji, jej przedruku i szerokiego komunikowania odbiorcom.

W przestrzeni internetowej prawo to dawałoby wydawcom możliwość dodatkowego zarobku na wykorzystywaniu nawet krótkich fragmentów tekstu - przykładowo przez wyszukiwarki, a także agregatory wiadomości gromadzące oraz udostępniające linki do artykułów wydawców. Prawo pokrewne dla wydawców wprowadzono do tej pory w Niemczech i Hiszpanii, gdzie nie przyniosły one oczekiwanych rezultatów. Dla startupów wprowadzenie praw pokrewnych wydawców prasowych oznacza przede wszystkim zachwianie podstawy funkcjonowania internetu, którą jest linkowanie, co utrudni funkcjonowanie wielu startupów i ważnych dla ich działalności inicjatyw. W praktyce startupy przez zaproponowaną treść art. 11 Dyrektywy chcące linkować na swoich stronach internetowych będą musiały ustalać status

prawnopublikacji zanim wstawią dany link, co oczywiście generuje koszty związane z ustalaniem praw. Linkowanie do publikowanej treści będzie uwarunkowane zgodą posiadaczy praw bądź zależeć od uiszczenia opłaty licencyjnej. Wszystko to oczywiście ograniczy komunikacji w Internecie, negatywnie wpłynie na jego otwartość i ograniczy swobodny dostęp do treści zawartych w Internecie, które wielokrotnie stanowią podstawę działania startupów.

Odnosnie z kolei propozycji treści art. 13 w treści Dyrektywy dotyczącego posługiwania się treściami chronionymi przez dostawców usług społeczeństwa informacyjnego Startup Poland sprzeciwia się podejściu wskazanemu w tym przepisie, uważając, że kwestionuje ono ramy prawne wskazane w Dyrektywie e-commerce, stanowiącej podstawę działania gospodarki internetowej. Uważamy, że obecne ramy prawne, oparte na procedurze zgłoszenia i usunięcia treści (notice and takedown) stanowią sprawnie działający sposób zarządzania prawami w Internecie. Zdaniem Startup Poland proponowany w Dyrektywie wymóg aktywnego filtrowania całej zawartości generowanej przez użytkowników pod kątem treści chronionych prawami autorskimi stwarza ryzyko istotnego naruszenia podstawowych praw użytkowników sieci, chociażby wolności słowa.

Nasze zastrzeżenia odnośnie treści projektu Dyrektywy budzi także fakt, że wiele jej postanowień jest zredagowanych w sposób ogólny i niejasny, co daje możliwość dowolności na etapie implementacji jej postanowień w przepisach krajowych stwarzając ryzyko udaremnienia deklarowanego przez Komisję Europejską cel harmonizacji Jednolitego Rynku Cyfrowego, tak kluczowego – jak wspomniano na wstępie – dla działalności startupów.

Marta Pawlak

Dyrektor ds. prawnych, Startup Poland

www.startuppoland.org

Startup Poland jest oddolną organizacją założoną przez innowacyjnych przedsiębiorców mającą na celu pomoc w budowie lepszych warunków dla polskich startupów. Główne cele to tworzenie dialogu z administracją publiczną, a także identyfikacja i rekomendowanie działań stymulujących przedsiębiorczość technologiczną w naszym kraju. Tworzymy platformę do debaty o otoczeniu prawnym i biznesowym w Polsce na rzecz rozwoju konkurencyjnej, innowacyjnej gospodarki polskiej. Startup Poland działa w formie fundacji, zarejestrowanej w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000550889, z siedzibą w Warszawie, przy ul. Bohomolca 15. Więcej informacji o Startup Poland:

www.startuppoland.org.pl

¹ Tekst Deklaracji Programowej Startup Poland jest dostępny na stronie Fundacji pod adresem:

http://startuppoland.org/wp-content/uploads/2014/11/StartupPoland_PL.pdf